

ÅRSBERETNING 2004

projekt UDENFOR
Ravnsborggade 2, 3. sal
2200 København N

Tlf: +45 33 16 35 45
Fax: +45 33 16 35 40

projekt@udenfor.dk
www.udenfor.dk

Indhold

1. Indledning	side 3
2. projekt UDENFOR socialfagligt og administrativt	side 4
3. projekt UDENFORs underprojekter	side 6
3.1 Gadeplansarbejdet	side 6
3.2 Gadeplansarbejdet i København i tal	side 9
3.3 KOM FORBI -Nakskov	side 10
3.4 Forskning	side 13
3.5 Formidling	side 14
4. Internationalt arbejde	side 16
5. Visioner og virkeligheden – planer for 2005	side 17
6. Bestyrelse og medarbejdere	side 19
7. Modtaget støtte	side 20
8. Resultatopgørelse og balance	side 21
9. Sammenfatning	side 22
10. Summary	side 24

1. Indledning

Det er 8. gang projekt UDENFOR udgiver en årsberetning.

Da vores statslige bevilling udløber med udgangen af 2005 har vi allerede i slutningen af 2004 påbegyndt arbejdet med en ny ansøgning til satspuljen. Vi har bestilt en ekstern evaluering af projekt UDENFOR. Vi har bedt Handelshøjskolen om at udføre denne med henblik på at få en kvantitativ vurdering af, om vores arbejde betyder noget. Derudover har vi planlagt, at der senest i sommeren 2005 skal foreligge en samlet plan for projekt UDENFORs arbejdsområder, virksomhed og struktur for årene 2006 – 2009. Derfor vil denne årsrapport ikke i så høj grad indeholde en vurdering af resultater og mål, som spørgsmålene i sidste års årsrapport ellers lagde op til. Vi vil vente med denne vurdering til vi har evalueringsrapporten og vente med at beskrive visioner for fremtiden til vi udfærdiger virksomhedsplanen.

Hvad angår det faglige arbejde, har vi holdt fast i de oprindelige rammer og metoder for arbejdet. Fortsat har vores idé været ikke at ville forsøge at erstatte det offentlige, når det drejer sig om at yde den nødvendige hjælp. Men vores vision er fortsat, at når man står uden hjælp overhovedet, så skal man kunne komme til projekt UDENFOR. I sagens natur hverken kan eller skal vi kunne hjælpe alle dem vi møder. Men i de fleste tilfælde kan vi hjælpe med at (gen-)etablere kontakten til det offentlige – og når det mislykkes tager vi hånd om personen. Vi trækker på vores erfaring med at arbejde ude på gaden. Og så kan vi indenfor den begrænsede del af det sociale område, som vi beskæftiger os med, levere en ekspertviden, som det kan være svære at levere for store organisationer. Som lille privat organisation har vi mulighederne for at vise nye veje og gå forrest i metodeudviklingen.

Med vore mange kontakter rundt omkring i landet og i Europa får vi informationer om og ser hvordan nye problemer dukker op. Vi mener også, at vi kan være budbringerne om, hvad vi ser. Dels fordi vi kan opfange nye sociale problemer på et tidligt stadie – lige når de begynder at dukke op og dels fordi vi ser mange gode – men også dårlige – eksempler på nye aktivitetsformer.

Der er meget nødvendig forskning, der skal udføres i det snævre sociale område som vi beskæftiger os med. Og der er behov for foredrag og undervisning, såvel teoretisk som i praksis. Vi finder at det udføres bedst med udgangspunkt i en organisation, hvor man både kombinerer konkret praktisk arbejde med metodeudvikling og forskning.

2. projekt UDENFOR socialfagligt og administrativt

Det socialt-sundhedsfaglige arbejde.

I 2004 har det faglige personale bestået af psykiater, sygeplejerske og socialpædagoger. Vi har flyttet vores sygeplejefaglige del fra København som en konsekvens af, at kommunen har ansat sygeplejersker på herbergerne med henblik på, at disse sygeplejersker også skal varetage en funktion som sundhedsarbejdere på gadeplan. Som beskrevet i vores forrige årsrapport ville vi følge udviklingen og tage stilling til, om vi fandt behov for en kritisk holdning over for den model, som kommunen har vedtaget.

Vi har derfor også reageret på, hvad vi finder er en mindre tilfredsstillende sundhedsservice, specielt dokumenteret og diskuteret med de relevante involverede i forbindelse med et bestemt dødsfald, hvor en fysisk syg hjemløs mand, der også var alvorligt psykisk syg, døde på gaden. Det var såvel den manglende sygeplejefaglige indsats og den koordinerende, indsats vi i den sammenhæng pegede på over for kommunen som utilstrækkelig.

Vi vil naturligvis fortsat i vores sociale arbejde være opmærksom på særlige sundhedsproblemer hos personer, der lever på gaden, men vi har ingen intentioner om i øjeblikket at genetablere Sygepleje på Hjul. Vi finder dog, at specielt projektets stadige nærvær på gaden og dets funktion som brobygger til sundhedsvæsenet fortsat ville have været et godt supplement til kommunens eget sundhedsarbejde, hvorfor vi fortsat gerne stiller vore erfaringer til rådighed.

Vi har i stedet brugt vore ressourcer på sammen med Nakskov kommune at fortsætte tilbuddet om en åben sygeplejeklinik for socialt svage indvandrere i Nakskov.

Derudover fortsætter vi arbejdet med psykisk syge, der sover på gaden og vores kontakt med de mest afvisende og sårbare gennem arbejdet i Den Mobile Café.

Gennem vore mange faglige kontakter rundt om i Europa har vi stadig øje for nye problemer, der synes at dukke op i det særlige sociale og sundhedsmæssige område, vi beskæftiger os med. Vi er opmærksomme på, at de aktiviteter rettet mod særligt hårdt ramte flygtninge og immigranter vi ser såvel i Syd- som Mellemeuropa let kan blive aktiviteter, som vi må etablere i Danmark. Vi er

opmærksomme på fælles behov for at opbygge og implementere metoder, og vi ser et betydeligt behov for fælles oplysning og efteruddannelse for socialarbejdere.

Vi må, finder vi, i Danmark også lige som i resten af Europa, være opmærksomme på de særlige behov man har i de nye EU-lande for at diskutere og lade sig inspirere af vore gode eksempler på indsatser over for hjemløse og andre massivt udstødte – både på et administrativt og ledelsesmæssigt niveau og blandt socialarbejderne, såvel i de offentlige tilbud som i de frivillige.

Administration og styring:

I det forløbne år har der i projektets sekretariat været fokus på forskellige områder.

Arbejdet har været præget af, at den selvejende institution er i en forandring fra at være en lille og nærmest enmandsstyret organisation til at være en stabil og velordnet organisation, hvor daglige opgaver uddelegeres og styringen af faglige og administrative opgaver ses som indbyrdes dybt afhængige af hinanden men samtidig også adskilt.

Organisationen er i gang med på det administrative niveau at undergå et identitetsskifte fra en ung ”forsøgende sig frem” organisation til en organisation præget af større overblik, bedre økonomi, og frem for alt længere planlægningshorisonter og større grad af uddelegering af centrale arbejdsopgaver fra projektleder til nøglemedarbejdere.

Vi mener, at vi over for vores brugere og øvrige interessenter som fx sponsorer, bevillingsgivere, samarbejdspartnere og medier har stået som en stabil og troværdig samarbejdspartner og at vi har været velsete partnere i flere eksterne projekter med relation til hjemløseområdet.

Indadtil har vi på den administrative side arbejdet med arbejdsmiljø – vi har i samarbejde med arbejdstilsynet gennemført undersøgelse af det fysiske og psykiske arbejdsmiljø. Samtidig har der aktivt været fokus på at nedbringe antallet af overarbejdstimer, hvilket også er et vigtigt element både hvad angår arbejdsmiljø, forebyggelse af stress og styring af medarbejderressourcer.

Efter medarbejdersamtalerne i december er der i et samarbejde mellem medarbejdere og sekretariatsleder udvalgt fokusområder som ”repræsentative sager om/med hjemløse” og ”status over brugere” samt ”træning i eksterne foredrag” som vi i det kommende år vil forsøge at arbejde mere i dybden med. Derudover er medarbejdere og ledelse i samarbejde gået i gang med at udvikle en række power point filer med præsentation af organisationen og vores arbejde på dansk og engelsk.

3. projekt UDENFORs underprojekter

3.1. Gadeplansarbejdet

Med udgangen af 2003 afsluttede vi vores sygeplejearbejde på gaden. Det var trist, men med flere udgående sygeplejersker ansat på de københavnske herberger fandt vi det meningsløst, at vi også skulle yde denne form for omsorg og behandling. Vi har nu afsluttet et godt forsøg og givet den viden, vi har opsamlet, videre via 5 pamfletter om sygepleje på gaden.

Samtidig har vi fastholdt vores socialfaglige gadeplansarbejde, bemannet med to uddannede pædagoger som de bærende kræfter. Vi har til stadighed – i posefolksprojektet – kontakt med omkring 30 personer, der lever på gaden i en svært psykotisk tilstand. Disse personer har vi erfaring for, at ingen andre når ud til og denne gruppe udgør da også hovedopgaven for gadeplansarbejderne som giver praktisk støtte på gaden under faglig supervision af psykiater (Preben Brandt)

Vi har tidligere haft en direkte og målrettet socialfaglig kontakt til andre, der lever på gaden i gadefolksprojektet. Antallet af disse kontakter er gået ned i takt med at der efterhånden er andre både private og offentlige organisationer, der også målretter deres indsats mod denne gruppe, så derfor har vi samlet de to aktiviteter i ét hvor vi så har valgt at have hovedvægten på mennesker med en svær sindslidelse. .

Hvordan foregår socialt gadeplansarbejde egentlig? Det lader sig lettest beskrive ved et dagbogsnotat fra én af gadeplansarbejderne:

En mandag i november

Normalt plejer mine mandage at starte med madlavning fra 14-18, men fordi at HH havde ringet og fortalt at X havde forladt afdelingen hvor han blev behandlet for lungebetændelse og var til observation for tuberkulose, blev planerne lavet om - til at finde X.

Vi mødtes på kontoret - min kollega Marie og hendes sygeplejestuderende ville hjælpe mig og min praktikant Ida med at lede. Vi startede med at køre ind til centrum, hvor Ida og jeg gik ind på hovedbiblioteket - Marie og Malte undersøgte McDonald's, Nørreport, Strøget, Kongens Have, Rådhuspladen og Hovedbanegården. X var ikke at finde på Hovedbiblioteket - vi fandt H.W., den grå mand, E, Hovedbiblioteksmanden.

Marie ringede og fortalte at hun havde set J, vi kørte ned til storkespringvandet og Ida ændrede hendes aftale med ham til den efterfølgende dag.

Så gik turen til Østerport st. - her sad der en mand som vi ikke har set før og tiggede, P sad hvor han skulle - på fjerntogsperronen. Overfor den amerikanske ambassade ligger et udmærket bibliotek - hvor X nogle gange opholder sig, hvis han ikke ønsker kontakt - Han var ikke at finde, men til gengæld så vi M som sad og

skrev i sine papirer – Han havde al sin bagage med. Jeg hilste venligt på ham, og han kiggede som altid skeptisk på mig.

Nu var gode råd dyre - vi arbejdede nu ud fra en teori om at X ikke ønskede at blive fundet og jeg måtte grave i min hukommelse for at finde ud af hvor han tidligere havde været, X har tidligere også været forsvundet og han havde talt om det at tage nord for byen. Vejret var ualmindeligt ubehageligt med blæst og regn og en temperatur på ca. 5 grader, så vi vurderede at han ikke kunne klare at sidde udenfor, i den svækkede tilstand, han befandt sig i.

Vi fortsatte op af Strandvejen til vi nåede Hellerup / Gentofte og kørte ind på Hellerup Hovedbibliotek, her havde vi ikke været før, og det viste sig at være ganske velegnet til ophold for posemænd og andre hjemløse uden nævneværdigt misbrug - Det var en ganske stor bygning med mange kroge, hvor man i fred og ro kunne sidde med en bog eller avis. Vi observerede også to mænd som godt kunne være posemænd - ærgerligt at X ikke var der, men også godt at have fundet et helt nyt og ukendt tilholdssted for vores primære målgruppe. Herefter kunne vi kun komme i tanke om Klampenborg Station. Vi kørte derop, og der var ikke nogen. Nu havde vi kun en mulighed tilbage og det var Brombærbo i ”den hemmelige by” i Sydhavnen. Her har Ida og jeg bygget et tilholdssted under nogle jernbanesveller til X - vi troede ikke at han ville være der, men det var han. Vi forsøgte at overtale ham til at tage tilbage til hospitalet men forgæves. Vi kontaktede Preben Brandt og rådførte os med ham og blev enige om at kontakte hospitalet og fortælle det som det var.

Så gik turen tilbage til Projekt UDENFOR, hvor Naresh allerede havde lavet maden til Den Mobile Café og vi fik sendt de frivillige af sted. Herefter gik turen ind til byen og vi gik ind på McDonald's og fik lidt aftensmad. Bagefter gennemgik vi Idas praktikopgave og vi blev enige om, at hun den efterfølgende tirsdag skulle fremlægge den for det øvrige personale. Der var en hjemløs på McDonald's. Vi fortsatte op ad Strøget og besøgte de øvrige burgerbarer - På vores vej så vi og hilste på G, E og ”Burger King-damen”.

Kl. 20:00 havde vi en aftale med den Evigt Rejsende alias E, hun var på det aftalte sted og vi bød hende på kaffe - det var længe siden, vi havde set hende, og gensynsglæden var stor - E fortalte om hvilken fremragende virkning ticket kort kunne have (Blå Klippekort) hun havde taget toget til lufthavnen, hvor hendes nevø netop var blevet kidnappet og hvor Næsborg klanen var tilstede samt cheferne og politimesteren fra Vordingborg, de havde komplimenteret hendes ankellange nederdel ved at love hende at der ville blive indsat 15.000,- kr. på hendes bankkonto.

Efter at have sagt farvel til E mødte vi B, som begejstret fortalte os at hun nu vidste hvad skizofreni var - der var tale om hele to fejlindlæringer på en gang - B havde ingen penge og var i gang med at samle flasker. Vi lånte hende derfor 500,-kr. 21:30 vagten slut...

Og hvem er det vi møder? Det fortæller nedenstående notat om:

M er en finsk mand, 36 år, som er svensk statsborger. M har levet på gaden i København de sidste 3 år, uden nogle former for formel indtægt. M er kendt af de fleste gadeplansarbejdere i København, både de kommunale og ikke kommunale.

M sover på gaden i det indre København hver nat, oftest sammen med andre hjemløse. M har et alkoholmisbrug og er ligeledes stor forbruger af cannabis.

M er jævnligt blevet tilbudt en billet hjem til Sverige, men han vil ikke. Ingen har rigtigt talt med M om hvorfor han vælger at bo på gaden i København helt uden penge, når han i stedet kunne bo i Sverige og sandsynligvis modtage en offentlig ydelse.

M har astma og behøver medicin, så han ikke får det dårligt. Tidligere da Sygepleje på hjul, et delprojekt af Projekt UDENFOR eksisterede hjalp sygeplejerskerne M med at få recepter til og med at betale denne medicin.

Siden primo år 2004 har M fået udleveret recepter af hjemløselægen i Københavns kommune, så han har kunnet købe medicin. I september måned ophørte denne ydelse fra hjemløselægerne, da M havde lovet dem, at han ville rejse hjem til Sverige.

M ombestemte sig imidlertid og ville under ingen omstændigheder tilbage til Sverige, så han fik beskeden om, at han ikke længere kunne få udleveret recept til sin medicin hos hjemløselægerne.

Den pågældende hjemløselæge, som M talte med der, henviste M til Københavns kommunes skadestuer, når han manglede medicin.

M berettede at han ikke kunne holde ud at der sandsynligvis ville være en vis ventetid på skadestuerne, så han ønskede hjælp til at få sin medicin.

Projekt UDENFOR besluttede at hjælpe denne mand med at få sin medicin, på trods af at der ikke længere er sygeplejersker ansat, da vi finder det umenneskeligt at der skal være en mand på gaden i København, som bliver dårlig, hvis han ikke modtager den fornødne medicin.

Grunden til at vi besluttede at hjælpe M, var at vores erfaring med at hjemløse tager til skadestuen med et sådan lignende problem, er at der for det første ofte er en lang ventetid (op til fire timer) og det kan være svært at vente, når man ikke må drikke alkohol i venteværelset for at holde abstinenser væk. Endvidere ville M højst sandsynligt blive sendt fra skadestuen uden en recept, da hans problematik ikke er akut opstået sygdom.

Ideologierne i Projekt UDENFOR taler imod at lade denne mand i stikken, da det er omsorgsarbejde og skadesreducerende arbejde, der udføres af personalet i Projekt UDENFOR.

Den Mobile Café

Den mobile café er i årets løb blevet en mere og mere integreret del af det samlede sociale gadeplansarbejde. Mødet med mennesker, der lever på gaden handler om såvel kontakt, mad, tøj og samtale som om at sikre formelle ydelser som økonomi, bolig, sygebehandling og misbrugsbehandling. Hvor de frivillige, der arbejder i den mobile café beskæftiger sig mest med de første, tager de professionelle gadeplansarbejdere sig af det sidste.

Disse forskellige indsætter foregår ikke uafhængig af hinanden men i et samarbejde.

Den del af arbejdet i Den Mobile Café, der foregår på gaden, udføres af frivillige. Vi har stadig omkring 30 frivillige tilknyttet. Enkelte har været med siden vi begyndte, men ellers er der en jævn udskiftning, dog ikke større end at kontinuiteten holdes. At have frivillige med i det sociale arbejde kræver at der er et samspil mellem dem og de professionelle medarbejdere. Dette har overvejende foregået ved de uformelle møder, der finder sted, når de frivillige ankommer og mødes med den medarbejder, der har lavet maden og ved noget om, hvor der er særlige behov ude i byen.

Men fra 2004 har vi også sikret, at de frivillige kan følge med i hvad der sker efter at de har været involveret i noget særligt:

Projektet er blevet så stort. Der er involveret mange mennesker og der er mange forskellige berøringsflader – frivillig til frivillig og frivillig til ansatte - at der stilles større krav til kommunikationsmulighederne end tidligere. Når de frivillige tidligere skrev en besked i meddelelsesbogen til de fastansatte f.eks. ”G har det ikke så godt, ligger på en bænk på Rådhuspladsen og skriger, vil ikke have noget mad, vi er meget bekymrede. Vil I se til ham i morgen?” Så fik den pågældende frivillige ikke at vide hvordan, der var handlet, før næste gang de kom i projektet og læste i bogen. Det synes vi var utilfredsstillende, hvorfor vi i april 2004 fik etableret et ”frivilligt forum”, som findes på Projekt UDENFORs hjemmeside. Her kan de frivillige et par dage deres seneste vagt gå ind, se hvad der er sket og evt. stille yderligere uddybende spørgsmål. Altså: hurtigere besked, mulighed for dialog: Det giver en meget større tilfredshed for de frivillige, at de kan se, at der er handlet på deres meddelelser

Samtidig hermed indførte vi også, at der er en kalender med en altid opdateret vagtplan på nettet. Det har klart forbedret planlægningen, de frivillige kan nu altid gå ind og se, om der endnu er ledige vagter, og det sker ofte, at de ringer og siger ”Jeg kan se der mangler en på fredag, der kan jeg godt køre” Det gør, at der er langt færre aflysninger end tidligere.

Også på anden måde sikrer vi, at de frivillige bliver holdt orienteret og får udbytte af deres arbejde. Der er afholdt 8 frivilligmøder, hvor vi enten har hørt foredrag eller besøgt en institution, der er relevant for frivilligarbejdet. Det skal også nævnes at vi i 2004 var nomineret til frivilligprisen.

3.2 Gadeplansarbejdet i København i tal.

Der er i løbet af 2004 etableret en forpligtende kontakt til 51 nye personer (svarende til i gennemsnit 1 om ugen), der alle har en kombination af forskellige sociale, personlighedsmæssige og helbredsmæssige problemer udover at de sover på gaden.

I alt har vi i årets løb haft tætte kontakter til omkring 150 personer.

Udover disse kontakter, der altså har en forpligtende karakter, har der været en mere overfladisk hjælpende kontakt med yderligere 150 forskellige personer.

For de to faste gadeplansarbejdere og pædagogpraktikanten betyder det omkring 1000 kontakter i alt i løbet af året.

Det sociale gadeplansarbejde bygger i høj grad på et tværfagligt og tværororganisatorisk samarbejde. I den forbindelse har vi i 2004 haft 165 møder med samarbejdspartnere.

Den mobile café har været ude i alt 228 gange i løbet af året. Der er tilberedt og udleveret i alt 10.200 portioner mad.

Af de personer vi har kontakt med på gaden er der nogenlunde konstant 30 personer, der har en svær sindslidelse – og som altså lever på gaden i København og sover i parker, læskure, i kældre eller andre steder hvor der er offentlig adgang. Der er en meget langsom tilgang og en lige så langsom afgang. Da det er sandsynligt, at vi ikke har kontakt med alle, anser vi det som et kvalificeret bud at antallet af ”posefolket” i København ligger på op mod 50 personer. Til sammenligning oplyser et tilsvarende (men offentligt) spansk projekt, der arbejder målrettet med denne gruppe mennesker, at de anslår, at antallet i Madrid med ca. 3.000.000 indbyggere er omkring 100.

3.3 KOM FORBI - Nakskov

Vi nedlagde som nævnt vores sygeplejetjeneste på gaden i København, da Københavns Kommune etablerede sygeplejeklinikker for hjemløse på herbergerne der også har udgående funktion.

I stedet etablerede vi primo 2004 en åben og udgående sygepleje i Nakskov især rettet mod indvandrere med blandede sociale og helbredsmæssige problemer. Der er én deltidsansat sygeplejerske og to frivillige i projektet.

Lever KOM FORBI op til sit formål? projekt UDENFORs svar på ovenstående spørgsmål er ”ja”; KOM FORBI lever op til sit formål. Det sker når sygeplejersken og de frivillige i KOM FORBI forklarer brugerne, hvordan det danske sundhedssystem (hvor ”sundhedssystem” her forstås i allerbredeste betydning) virker og viser dem vejen ind i dette system. Og den anden vej rundt: når sygeplejersken og de frivillige forklarer systemets repræsentanter, hvad det er for mennesker, de har med at gøre. Dermed bevæger KOM FORBI sig hen imod en situation, hvor brugerne bliver bedre rustet til at klare sig selv, og hvor systemets repræsentanter forhåbentligt får en bedre forståelse af, hvad der er for mennesker, de har med at gøre. Det opfattes også som integrationsfremmende, at

brugerne lærer at benytte faciliteter (fx et fitnesscenter) eller, at de får vist, hvilke varer på supermarkedernes hylder, der vil gavne deres sundhed, så de senere kan gå ud og købe dem selv. Derfor mener vi på baggrund af den evalueringsrapport, vi har lavet:

At KOM FORBI har skabt et sted med åben tilgang, hvor en stor gruppe flygtninge og indvandrere med komplicerede og sammensatte psykiske og socialmedicinske problemer føler sig velkomne, ligesom de byder sygeplejersken velkommen i deres hjem og klubber.

At KOM FORBI har været i stand til at få kontakt med et stort antal mennesker, der har behov for og rent faktisk bliver hjulpet med både konkrete sygeplejeopgaver og med at agere i forhold til det danske system.

At KOM FORBI har været i stand til delvis at ”lukke et hul” i systemets netværk.

At KOM FORBI har været med til at sikre en mere fair behandling af nogle af de komplicerede sager, som flygtninge og asylsøgere involveres i.

Vi vidste naturligvis godt på forhånd, at mange flygtninge og indvandrere har store og omfattende problemer at slås med. Men de voldsomme menneskelige tragedier, KOM FORBI konfronteres med, er alligevel af et større omfang end forudset. Så når vi kalder KOM FORBI et sundhedsprojekt, skal sundhed forstås bredt. Der er ganske vist en del tilfælde af sukkersyge, forhøjet blodtryk, blærebetændelse og andre ”objektivt konstaterbare” lidelser, men der er også mange, mere diffuse, sundhedsproblemer relateret til psykiske problemer.

Sygeplejerskens opgaver i KOM FORBI ligger ud over, hvad man i streng forstand ville forvente af hendes profession. Det gælder fx når hun, fordi hun får så tæt kontakt med mennesker og dermed opnår deres tillid, bliver nødt til at forsøge at få udredt de mange juridiske finesser i sager, der for så vidt intet har med sygepleje at gøre. Man kan sige, at i nogle situationer agerer hun snarere som en ”almindelig” borger, der hjælper en medborger, end som en sygeplejerske.

Det vides endnu ikke om det vil lykkes at finde fortsat bevilling til driften af KOM FORBI udover de planlagte 2½ år, og dermed er der heller ingen beslutninger taget om KOM FORBIs fremtidige forankring. Det har fra projektets start været planen, at der i juni 2005 skal afholdes et møde med Naskov Kommune med præsentation af projektets resultater og diskussion af projektets eventuelle videreførelse.

Som det fremgår af den interne evaluering, vi har foretaget har projektet i det første år udviklet sig og tilpasset sig de behov, der synes at være udækkede samtidigt med, at det har fastholdt sin

grundidé, sin målgruppe og sine metoder. Den gruppe borgere, projektet var tiltænkt har taget det til sig, selvom evalueringen naturligvis ikke fortæller, om der er andre, som projektet ikke har nået.

Evalueringen har ikke haft til formål at måle resultater og det ville heller ikke være muligt at foretage en sådan måling i forhold til det korte tidsrum, der er gået siden projektet startede. Men de beskrivelser, der foreligger, må give god grund til at antage, at der sker både integrationsmæssige og helbredsmæssige forbedringer – eller i hvert fald at der påbegyndes ændringer af levevis på sådanne måder, at disse må opfattes som forebyggende over for potentielle sygdomme.

Projektet synes godt integreret i kommunens tilbud, selvom det er en ikke-offentlig aktivitet. Det ville umiddelbart være svært at se det stoppet. Set i forhold til, at der hverken er de store etablerings- eller vedligeholdelsesudgifter ved projektet og set i forhold til den aktivitet, projektet har skabt, kunne man sagtens forestille sig, at det kunne danne model for lignende aktiviteter i andre kommuner.

Hvordan er det at arbejde som sygeplejerske i en sådan klinik? Sygeplejersken giver her selv noget af svaret:

Projekt "KOM FORBI" har fra begyndelsen haft kontakt med Roma-gruppen i Nakskov. Det synes at være svært for dem, at skulle indrette sig efter dansk mønster fx i forbindelse med overholdelse af aftaler. Men i forhold til "KOM FORBI" opfatter vi dem som imødekommende og de prøver at indrette sig.

Ved besøg hjemme hos dem er de meget gæstfrie, og byder altid på noget godt til gæsten. Deres hjem er præget af stor åbenhed, med mange mennesker der kommer og går hele tiden. Romaerne har alle gået i sprogskole, så taler de fleste ikke dansk. Det gælder især generationen der er over 50 år.

Der kommer en kreds af Romakvinder her i "KOM FORBI", dels til motion i et af byens ældrecentre, og dels til kostvejledning af diætist, hvor kvinderne samtidig får målt deres vægt, blodtryk og blodsukker.

Kostvejledningen foregår i "KOM FORBI"s lokale, hvor også vægt, blodtryk og blodsukker bliver målt.

Kvinderne er aktive ved vores samvær, og jeg kan mærke de kan li`at være med.

Det er af stor betydning for samarbejdet med Romaerne, at der altid er en tolk til stede. Romaerne kender tolken vældig godt, idet hun har været sproglærer her i byen, og har undervist mange af byens indvandrere.

Kvinderne kommer ofte 45 min. før mødetid, eller 30 min. efter mødetid. Det er ikke usædvanligt at de får en indskydelse midt i samværet, og så bare går. Tolken ringer altid hver enkelt Romakvinde op, inden mødet, for at minde hende om det, da erfaringen viser at de risikerer ikke at dukke op.

De romakvinder jeg har kontakt med, er næsten alle analfabeter, og er ikke i stand til at fortælle hvor de bor, men kender byen og området godt.

3.4 Forskning.

Det har været et ønske siden etableringen af projekt UDENFOR, at vi ikke bare udførte forskning i perioder, men at vi havde en fast ansat forsker i huset. Vores ønske var, at forskningen var såvel praktisk som teoretisk orienteret og drejede sig om den særlige form for social udstødelse og indsats overfor den udstødelse, som vi i øvrigt beskæftiger os med. Det var naturligt ud fra den form arbejdet i projekt UDENFOR i øvrigt udføres på, at vi måtte vælge en forsker med en humanistisk baggrund og dermed også lægge op til at forskningen i projekt UDENFOR først og fremmest bliver af kvalitativ art. Men det skal ikke forhindre, at vi fremover også vil beskæftige os med kvantitativ forskning. Vi vil således undersøge kulturelle forhold forbundet med hjemløshed også stille mod at tage initiativ til en tælling af hjemløse i Danmark.

Forskning og formidling anser vi som aktiviteter, der hænger nøje sammen. Men også forskning og praktisk arbejde hænger sammen. Vores mål er derfor også at benytte det, at vi i samme hus såvel udfører praktisk arbejde som forskning, til at sikre en gensidig inspiration og udvikling af fælles overvejelser om årsager, metoder og resultater i det sociale arbejde og sundhedsarbejdet, som vi udfører.

Vores forsker udtrykker sig selv således om sit arbejde:

Vi skriver nu januar 2005, og jeg har været ansat her i projekt UDENFOR som forskningsmedarbejder i et halvt år. Jeg er uddannet antropolog og med min ansættelse har projekt UDENFOR ønsket at styrke det forsknings- og formidlingsmæssige område. Jeg var dog kendt i projekt UDENFOR inden min ansættelse. For det første fordi jeg som studerende havde været på feltarbejde her for at producere data til mit speciale. Og for det andet, fordi jeg tidligere havde været ansat her for en periode, hvor jeg skrev om en af projekt UDENFORs underprojekter, det nu afsluttede "Sygepleje på Hjul". Dette skrivearbejde fandt sted i samarbejde med de to sygeplejersker, der dengang var ansat i Sygepleje på Hjul.

I det halve år jeg har været ansat, har jeg beskæftiget mig med en masse forskellige slags opgaver – nogle har været planlagt på forhånd, andre har dukket op undervejs. Eftersom jeg er den første medarbejder af min slags, har det mere præcise indhold af min funktion delvis formet sig undervejs. En af de større, materielle synlige opgaver, jeg har stået for, er fremstillingen af en pamflet på engelsk om underprojektet "Den Mobile Cafe". Ellers har jeg optrådt som forelæser, underviser og vejleder – især overfor studerende. Arbejdet har også sine mere uforudsete, "helt-nede-på-jorden" sider; såsom når bekymrede pårørende ringer for at høre, om vi kender deres forsvundne datter, eksmand eller bror. Kan de tænkes at opholde sig som hjemløse i København? Er det nogen, vi har kontakt med?

Jeg sætter meget pris på, at jeg har stor indflydelse på, hvad jeg skal lave, og hvordan jeg skal lave det. Det er også en tilfredsstillelse, at den viden jeg har oparbejdet, da jeg skrev specialeafhandling om gadesygepleje og hjemløse, kan trækkes med ind i mit job og udvikles yderligere. Endnu et spændende aspekt ved arbejdet kan bedst samles under betegnelsen adgang – hvad enten vi taler om adgang til spændende litteratur i projekt UDENFORs lille bibliotek, adgang til kontakter i ind- og udland, eller adgang til seminarer i Prag, Oslo eller København.

Det er interessant og udfordrende at indgå i en medarbejdergruppe, der spænder så vidt, som den gør i projekt UDENFOR. Set under ét laver vi så forskellige ting som gadeplansarbejde, undervisning, vejledning af studerende, mad til de hjemløse, ansøgninger til pulje og fonde, politisk arbejde, konsulentarbejde og forskning. Det, at vi har forskellige uddannelser, viden og funktioner giver et spændende og dynamisk arbejdsmiljø, hvor der samlet set er meget viden og erfaring at trække på og at spille op imod hinanden.

3.5 Formidling

Den viden vi producerer gennem forskning og det daglige arbejde forsøger vi fortløbende at formidle videre. Denne formidling foregår gennem forskellige kanaler såsom selvstændige publikationer, artikler, foredrag og undervisning. Ansvar for den skriftlige formidling og foredrag ligger først og fremmest hos de medarbejdere, der har en forskningsmæssig baggrund mens undervisning varetages af såvel praktikere som teoretikere.

Vi underviser på forskellige fagskoler og universiteter og lægger derudover en fast plan for undervisning hos os selv omkring 8 – 10 gange årligt. De såkaldte gratisarrangementer.

Derudover har vi jævnligt gæster, omkring 10 - 15 gange årligt fra lokale forvaltninger og institutioner fra ind- og udland.

Endelig har vi fast 1 socialpædagogstuderende i praktik i 6-måneders perioder. Praktikanten deltager i det faglige gadearbejde under vejledning af en af vore socialpædagoger. I korte perioder har vi derudover sygeplejestuderende med i gadeplansarbejdet.

Vi anser denne undervisning som en central opgave idet dels de 2 praktikanter, vi har i løbet af året på denne måde dels lærer det særlige gadeplansarbejde at kende, dels må formidle viden videre til deres medstuderende på uddannelsesinstitutionerne.

Vores formelle formidlingsaktivitet kan gøres op således:

Undervisning og foredrag i huset eller i København: 40 gange om året (3,3 om måneden)

Undervisning og foredrag ude i landet: 42 om året (3,5 om måneden)

Undervisning og foredrag i udlandet: 12 om året (1 om måneden)

Publikationer:

Preben Brandt: "Modern Begging in Denmark". FEANTSA: Flash news. 2004

Preben Brandt: "Menneskerettigheder og socialpsykiatri". I "Sociale Menneskerettigheder", Akademisk Forlag 2004

Preben Brandt: "Den uværdige ligebehandling". LÆGEN nr. 4/2004

Preben Brandt: "Byen og de, der er anderledes". Projekt UDENFOR. 2004

Preben Brandt: "Om at arbejde med mennesker i en ikke-fagspecifik pædagogisk sammenhæng". ??

Preben Brandt: "Ensomhed og professionalisme". Nyt fra Diakonissestiftelsen marts 2004

Charlotte Siiger: "På brugernes præmisser? Mødet mellem gadesygeplejersker og hjemløse misbrugere". Brugerperspektiver – fra Stofmisbrug til socialpolitik? Aarhus Universitetsforlag 2004

Charlotte Siiger: "I en god sags tjeneste" Møder mellem gadesygeplejersker og hjemløse. Specialeafhandling, Institut for Antropologi, Københavns Universitet 2004

Vores hjemmeside, inklusive det digitale bibliotek, har det været muligt at vedligeholde og besøgstallet er stort set uændret. Men begge dele trænger til modernisering, hvilket af økonomiske grunde først vil blive en del af vore planer for de kommende år.

4. Internationalt arbejde

I årsrapporten for 2003 skrev vi, at vi ville konsolidere vores tværeuropæiske arbejde yderligere. Vi har i 2004 haft et meget aktivt samarbejde på besøgs og foredragsniveau med Norge. Derudover har vi i samarbejdet med SMES (SANTÉ MENTALE EXCLUSION SOCIALE) deltaget i projektet Dignity & Health, der har givet anledning til besøg og udveksling med hjemløseprojekter hovedstæderne i 5 af de kommende og nye EU-lande i Østeuropa (Riga, Warchava, Prag, Bukarest og Sofia) og senere på året en række tilsvarende besøg med deltagelse af de samme projekter i vesteuropæiske hovedstæder.

Udover at give et bredt kontaktnet og en viden om, hvad der er udfordringerne i lande med andre traditioner på det sociale, område har disse besøg og den udveksling af erfaringer, der er fulgt med, givet os mulighed for at introducere vort syn på hjemløshed og især nødvendige metoder i gadeplansarbejde.

Dignity & Health projektet har som basis-idé at udveksle viden om de nationale handlingsplaner for inklusion og bekæmpelse af fattigdom (NAPincl). Det har haft den virkning at vi ikke bare har deltaget i formidlingen af den danske strategi men har kunnet bringe nye tanker og visioner med os hjem – på det lille område af planerne, der vedrører hjemløshed. Samtidig har besøgene i udlandet givet os de kontakter, der skal til for at skabe et længerevarende udvekslings-program for europæiske socialarbejdere, hvilket vi vil arbejde videre med at realisere i løbet af 2005 og 2006.

5. Visioner og virkeligheden, planer for 2005

Vore erfaringer fra 2004 viser, at det ikke er tilstrækkeligt at arbejde på gaden alene med socialt uddannet personale. Vi savner af og til medarbejdere med andre uddannelser – det kan være med sundhedsuddannelse, men også med juridisk uddannelse. Der er huller her og der, som betyder at mennesker med fysisk og/ eller psykisk lidelse og mennesker med misbrug ikke får den udredning, behandling eller omsorg, som de behøver eller at de ikke har adgang til de rettigheder, det danske velfærdssystem giver. Problemerne drejer sig om udredning på gadeniveau, om behandling på gadeniveau og om sikring af samarbejde mellem forskellige hjælpetilbud også dem på sundhedsområdet.

Derfor vil vi i 2005 arbejde på at beskrive konkrete behov og på at finde midler til iværksættelse af nødvendige aktiviteter.

Vi har på grund af en selvskabt tradition ladet vore forskellige gadeplansprojekter i København fungere som selvstændige enheder. Det har især været finansieringsformen, der har skabt denne tradition. Hver enkelt projekt har haft sit eget budget og sin egen afrapportering til bevillingsgiver. Det er både upraktisk i hverdagen og ressourcespil. Derfor vil vi i 2005 lægge projekterne sammen og alene arbejde med Posefolket og Den Mobile Café, således at der også skabes yderligere grundlag for kontinuitet.

Vi bliver mere og mere opmærksomme på at indsatsen over for så massivt udstødte, som dem vi beskæftiger os med, ikke kun kan være en social- og sundhedsfaglig indsats. Bykulturen er med til at skabe udstødte og kan derfor naturligvis også være med til at inkludere. Vi vil styrke den del af vores arbejde, der foregår i samarbejde med helt andre typer af organisationer. Vi har allerede en tradition for samarbejde med kunstnere, arkitekter, byplanlæggere og journalister. Såvel individuelle personer som fonde og organisationer. Disse kontakter og aktiviteterne, der følger med har desværre aldrig fået den plads i vor årlige afrapportering, som det har fortjent. For det har været en vigtig og væsentlig brik i vores arbejde. Vi vil fremover styrke denne form for arbejde og også i skriftlig form gøre vore overvejelser om resultaterne.

Endelig vil vi i fremtiden lægge endnu mere vægt på og energi i det internationale arbejde. Vi vil benytte det netværk, som vi har skabt til yderligere at udveksle erfaringer ved fx at stå for seminarer

og konferencer, ved at tage initiativ til udveksling af erfaring gennem samarbejde fx som udveksling af praktikere i perioder og endelig ved at øge mængden af materiale, som vi udsender på andet sprog end dansk.

Som beskrevet i afsnit 2 vil der være behov for at udvikle projekt UDENFORs aktiviteter – også på det administrative område. Vi vil i løbet af 2005 tage skridt til en ledelses- og styringsmæssig ændring, der skal styrke den administrative funktion bl.a. med henblik på at være bedre til sikre mere langsigtede planlægninger og med henblik på at reducere den sårbarhed projektet har i kraft af at grundlægger, daglig leder og faglig ansvarlig er en og samme person.

6. Bestyrelse og medarbejdere

Bestyrelse:

Jens Elbirk (formand)

Henrik Sælan (næstformand)

Kaja Neumann

Nanna Walther

Mette Thorvildsen

Jan Bartholomæussen

Lis Adamsen

Medarbejdere:

Preben Brandt (projektleder)

Ninna Hoegh (sekretariatsleder)

Hans Sørensen (pædagog, gadeplansmedarbejder)

Marie Olesen (pædagog, gadeplansmedarbejder)

Brian Sørensen (frivilligkoordinator, gadeplansmedarbejder)

Hanne Forsom (sygeplejerske i Kom Forbi)

Charlotte Siiger (antropolog, forskningsmedarbejder)

Abdul Rezaq (alt-mulig mand)

Naresh Kumar (jobtræning)

Anja Liljensøe (pædagogpraktikant)

Ida Antvorskov (pædagogpraktikant)

Herudover er der knyttet ca. 30 frivillige til Den Mobile Café

7. Modtaget støtte

projekt UDENFOR har i 2004 modtaget støttet fra følgende:

Satspuljen

Kjøbenhavns Understøttelsesforenings Legatfond

Sygekassernes Helsefond

Nakskov Kommune

Oak Foundation

Fonden Realdania

Aktuelle Bøgers Forlag

Aarstiderne (frugt og grønt)

Emmerys (brød)

Nycomed/ Den Danske Johanitterorden (multivitaminer)

Derudover har vi modtaget pengegaver, arv og støtte fra en række privatpersoner.

8. Resultatopgørelse og balance

2004

Resultatopgørelse

1. januar - 31. december 2004

Balance

31. december 2004

Resultatopgørelse	(t.kr.)	Aktiver	(t.kr.)
		<i>Omsætningsaktiver</i>	
Bevillinger	4.193	Likvid beholdning	1.275
Ændring i hensatte indtægter	135	Debitorer	18
Øvrige indtægter	<u>780</u>	Anlægsaktiver	<u>274</u>
Bruttoresultat	5.108	Aktiver i alt	1.567
Direkte projektkomkostninger	336		
Personaleomkostninger	2.827	<i>Passiver</i>	
Lokaleomkostninger	393	<i>Egenkapital</i>	
Administrationsomkostninger	490	Fondskapital	50
Autodriftsomkostninger	<u>218</u>	Overført fra tidligere år	159
Udgifter i alt	4.264	Årets resultat	<u>767</u>
Afskrivninger	85	Egenkapital i alt	976
Resultat før renter	759	Henlæggelser	6
Renter, netto	<u>8</u>	<i>Kortfristet gæld</i>	
		Feriepengeforpligtelse	288
		Diverse kreditorer	152
		Skyldig A-skat mv.	<u>145</u>
		Kortfristet gæld i alt	585
Årets resultat	767	Passiver i alt	1.567

9. Sammenfatning

Efter stabiliseringsperioden i 2003 var der lagt op til at projekt UDENFOR i 2004 skulle udvikle sig, især i form af at de nye projekter, som vi længe havde planlagt, skulle blive til virkelighed. Det drejede sig først og fremmest om, at der skulle lægges mere vægt på dokumentation og forskning omkring udstødelse og hjemløshed, men derudover, at vi skulle beskæftige os mere med aktiviteter uden for København og med de særlige forhold, som udstødelse betyder for indvandrere med svære psykosociale problemer.

2004 var det tredje og næstsidste år med satspuljebevillingen. Som tidligere år har denne statslige bevilling udgjort mellem 85 og 90 % af vores samlede indtægt, bortset fra en arv, som vi modtog i 2004 på knap 800.000 kr. Det er besluttet, at den modtagne arv – hvor selve udbetalingen fandt sted sidst på året - foreløbig afventer en beslutning om, hvordan pengene bedst kan anvendes i overensstemmelse med testamentets ånd.

Vi har gennem ansættelse af en forsker kunnet etablere en forskningsafdeling, som skal stile mod, at gennemføre mindre og middelstore forskningsprojekter enten alene eller i samarbejde med andre forskningsenheder eller universiteter. Forskningen skal alene beskæftige sig med hjemløshed og udstødelse og de sociale og sundhedsmæssige foranstaltninger, der sættes ind med.

Med støtte fra Sygekassernes Helsefond og i samarbejde med Nakskov kommune etablerede vi i slutningen af 2003, men med åbning 2004 en sygeplejeklinik, der specielt retter sig mod indvandrere med behov for en ikke specifik lægelig-medicinsk indsats overfor lidelser, der hører til i grænsefeltet mellem det somatisk og det psykosociale. Klinikken er fysisk placeret i Nakskov.

I København har vi fortsat projekterne Den Mobile Café og vores opsøgende arbejde, som begge tilbyder indsatser i forhold til meget isolerede mennesker, der lever på gaden.

Vores hjemmeside bliver regelmæssigt besøgt og er fortløbende opdateret med oplysninger dels om os selv, dels om forhold og indsatser for hjemløse. Det digitale bibliotek MARGIN har også i 2004 levet et mindre dynamisk og synligt liv, end det var ønsket. Biblioteket bliver brugt, men det har vist sig sværere end forventet at få nyt materiale tilsendt. Der er ved årets udgang gjort status. Vi

finder fortsat biblioteket nødvendigt og har derfor besluttet at bruge ekstra, nye og andre former for ressourcer på MARGIN i det kommende år.

Der har i 2004 været en betydelig informations-, publikations-, undervisnings- og foredragsvirksomhed, hvoraf noget har været indtægtsgivende og noget udført som en del af vores forpligtelse i forhold til Sats-puljebevillingen. Disse opgaver har været foredrag og undervisning ligeligt fordelt ud over hele landet, samt for foredragernes vedkommende også i udlandet. Vi har udgivet større og mindre publikationer på dansk og engelsk, dels på eget dels på andre forlag.

Endelig har vi fortsat et betydeligt tværeuropæisk samarbejde inden for rammerne af foreningen SMES Europa (Santé Mentale – Exclusion Sociale Europe). Udover nævnte forening har vi fortsat vores medlemskab af foreningen MHE (Mental Health Europe) og vi er blevet optaget i foreningen FEANTSA (Fédération Européenne d'Associations Nationales Travaillant avec les Sans-Abri).

Projekt UDENFOR har i 2004 atter sat gang i nye projekter og initiativer via den kraft, der er kommet ud af det mere konsoliderende foregående år. Administrativt har der været lagt vægt på en styrkelse af de rutiner og procedurer, der vil være nødvendige for en fremtidig stabil vækst af det faglige og videnskabelige arbejde i projekt UDENFOR, såvel i Danmark som i Europa.

10. Summary

After a period of stabilisation in 2003, Projekt UDENFOR was ready to develop in 2004, especially in the form of new projects that had long been planned and awaiting realisation. Firstly, more emphasis should be given to documentation and research into social exclusion and homelessness, but we were also to work more with activities outside Copenhagen and with the special implications that social exclusion has for immigrants with serious psycho-social problems.

2004 was the third and penultimate year with the special allocation called the satspuljebevilling. As in earlier years, this state allocation comprised between 85% and 90% of our total income, with the exception of an inheritance of about DKK 800,000 that we received in 2004. It has been decided that this inheritance – which was paid out at the end of the year – is initially awaiting a decision on how the money can be best put to use in accordance with the will in question.

We have employed a researcher in order to establish a research department that is to strive to implement small and medium-scale research projects either independently or in cooperation with other research units and universities. The research is to deal exclusively with the homeless and socially excluded, and the social and health-related measures being carried out.

With support from Sygekassernes Helsefond and in cooperation with Nakskov local authority, we established a nursing clinic at the end of 2003, which opened in 2004. This clinic, which is in Nakskov, targets especially immigrants who need non-specific doctor-related and medical initiatives to help alleviate illnesses attributed to the grey zone between somatic and psychosocial illnesses.

In Copenhagen we are continuing the Mobile Café and our out-reach work, both of which offer initiatives for very isolated people living on the streets.

Our homepage is attracting a stable number of visitors and is continuously updated with information on both our organisation and the conditions and initiatives for the homeless. The digital library MARGIN has led a rather less dynamic and visible existence than was hoped during 2004.

The library is being used, but obtaining new material has been more difficult than expected. Stocktaking was completed at year-end 2004. We still believe the library is necessary and have therefore decided to use extra, new and different forms of resources on this initiative in the year ahead.

Considerable efforts have been made concerning information, publications, workshops and lectures during 2004, some of which have generated income and some have been carried out as part of our obligations under the satspuljebevilling. These tasks have been distributed as lectures and workshops in all parts of Denmark, with some lectures held abroad. We have published large and small publications in Danish and English, some with other publishers and some with our own.

Finally, we have continued our important pan-European cooperation in the form of projects with the society SMES Europa (Santé Mentale – Exclusion Sociale Europe). We have also continued our membership of the society MHE (Mental Health Europe) and have joined the society FEANTSA (Fédération Européenne d'Associations Nationales Travaillant avec les Sans-Abri).

In 2004, Projekt UDENFOR set up more new projects and initiatives using the strength resulting from the previous more consolidated year. Administrative emphasis has been put on strengthening the routines and procedures necessary for future stable growth in the professional and scientific work in Projekt UDENFOR, both in Denmark and Europe.